

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี

รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป
อาจารย์ ดร.นพพล อัครชาติ

ส่วนที่ ๑ โครงการนวัตกรรม

ชื่อโครงการนวัตกรรม

“โครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา
(การจัดการเรียนการสอนโดย QAIMT Model)”

วัตถุประสงค์

- เพื่อแก้ปัญหาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำให้สูงขึ้นของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองหลักสูตรในโรงเรียนเดียวกัน
- เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้นโดยใช้รูปแบบการสอนวิชาอิสลามศึกษา
- เพื่อบูรณาการรูปแบบการสอนวิชาอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระ
- เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ โดยใช้รูปแบบการสอนวิชาอิสลามศึกษา
- เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนวิชาอิสลามศึกษาแบบบูรณาการและพัฒนาต่อยอดได้
- เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะการสอนในสาระวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรอิสลามศึกษา นอกเหนือจากสาระวิชาที่ตนเองถนัด

สภาพทั่วไปของพื้นที่

จังหวัดปัตตานีตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ๑,๐๕๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑,๙๔๐.๓๕ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑,๒๑๒,๗๒๓ ไร่ สภาพภูมิประเทศประกอบด้วยพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ ๑ ใน ๓ ของพื้นที่จังหวัด ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัดมีชายหาดยาว และเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งกว้างประมาณ ๑๐ ถึง ๓๐ กิโลเมตร พื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัดมีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน ที่ดินมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร มีพื้นที่ภูเขาอยู่ทางตอนใต้

ทางด้านการปกครองแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๒ อำเภอ ๑๑๕ ตำบล ๖๔๒ หมู่บ้าน ๓๙ ชุมชน มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๕ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๙๖ แห่ง มีประชากรทั้งจังหวัดประมาณ ๗๒๔,๓๖๕ คน ประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๘๖.๒๕ นับถือศาสนาอิสลาม ประชากรร้อยละ ๑๓.๗๐ นับถือศาสนาพุทธ และประชากรร้อยละ ๐.๐๕ นับถือศาสนาคริสต์และอื่นๆ

ประเด็นปัญหาหรือความต้องการของท้องถิ่น

หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลมีความกังวลกับจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐที่มีจำนวนน้อย จึงได้นำร่องหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ โดยอาจกล่าวได้ว่ารัฐหัน

มาใช้หลักสูตรเหมือนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หากข้อสันนิษฐานการเรียนสองหลักสูตรในโรงเรียนเดียวกันทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำ การนำร่องสองหลักสูตรในโรงเรียนรัฐจึงไม่เป็นผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี ได้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๕ เป็นต้นมา พบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิสลามศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งหลักสูตรสามัญและศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อิสลามแบบเข้มเทียบเท่ากับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีจึงได้จัดโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา (การจัดการเรียนการสอนโดย QAIMT Model) ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในการทำงานวิจัยโครงการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้ QAIMT Model มาปรับใช้ ซึ่งเป็นการบูรณาการสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาเข้าด้วยกัน โดยอาศัยทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาโดยใช้ QAIMT Model ให้แก่ครูผู้สอน การนำหลักสูตรที่บูรณาการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเปิดชั้นเรียน การใช้หลักสูตรบูรณาการช่วยให้ผู้เรียนไม่ต้องเรียนมาจนเกินไป ลดการซ้ำซ้อนสาระวิชา ผู้เรียนมีเวลาเพิ่มขึ้นในการเรียนรู้วิชากลุ่มภาษา ครูสามารถสอนวิชาอิสลามศึกษาแบบบูรณาการสาระหลักสูตรอิสลามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการแก้ไขและผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาภายใต้การบูรณาการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในการนำงานวิจัยโครงการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการสาระอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้ QAIMT Model มาปรับใช้ ทำให้โครงการนวัตกรรมแตกต่างไปจากเดิมโดยการปรับปรุงหลักสูตรและจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งได้รวมตัวชีวิตและมาตรฐานเข้าด้วยกันตามลักษณะเนื้อหาที่มีความเหมือนและคล้ายคลึงกัน ทำให้มีการลดกลุ่มสาระการเรียนรู้จาก ๘ กลุ่มสาระ เหลือเพียง ๔ กลุ่มสาระ ตาม QAIMT Model ซึ่งลดการซ้ำซ้อนของสาระวิชา นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น เพิ่มเวลาและให้โอกาสนักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนมีเวลาเรียนรู้วิชากลุ่มภาษาและกิจกรรมเสริมเพิ่มมากขึ้น นักเรียนบริหารเวลาในการเรียนรู้สองหลักสูตรได้ดีขึ้น ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น มีพฤติกรรมดีขึ้น มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนาเป็นหลักนำทางในการใช้ชีวิต

จากการดำเนินโครงการนวัตกรรมดังกล่าว มีผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ดังนี้

- นักเรียนร้อยละ ๘๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษาระดับดีขึ้น
- นักเรียนร้อยละ ๘๐ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับ ๒ ขึ้นไป
- นักเรียนร้อยละ ๗๕ มีความสามารถในการอ่านผ่านเกณฑ์
- นักเรียนร้อยละ ๖๐ มีความสามารถในการเขียนผ่านเกณฑ์

สำหรับผลกระทบของโครงการนวัตกรรม ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นทั้งสายสามัญ

และสายอาชีพ เด็กด้อยโอกาสและเด็กยากจนสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความขัดแย้งในสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม

โครงการนวัตกรรมของ อบจ.ปัตตานีมีปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จที่สำคัญคือ

๑. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับโครงการนวัตกรรม ในการดำเนินงานตามโครงการนวัตกรรม ผู้บริหารของ อบจ.ปัตตานีให้ความสำคัญกับโครงการในระดับสูง และเข้ามีส่วนร่วมคิด ร่วมปรึกษาหารือในรายละเอียดในทุกขั้นตอน ทำให้เจ้าหน้าที่โครงการเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานและได้รับคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ทำให้โครงการนวัตกรรมสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างดี

๒. กรณีเครือข่ายผู้ร่วมดำเนินงานที่มีความเชี่ยวชาญ โครงการนวัตกรรมของ อบจ.ปัตตานีได้รับความร่วมมืออย่างดีจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีและมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งมีคณาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนการดำเนินงานโครงการนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จได้อย่างดี

๓. การมีบุคลากรโครงการที่มีคุณภาพ บุคลากรโครงการนวัตกรรมเป็นบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยทาง อบจ.ปัตตานีมีวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยบุคลากรโครงการที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนจะเป็นนักเรียนหรือผู้เรียนด้วยในขณะเดียวกัน ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยให้โครงการนวัตกรรมประสบความสำเร็จได้ดี

๔. การนิเทศงานและการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ในการดำเนินงานตามโครงการนวัตกรรม อบจ.ปัตตานีได้จัดให้มีการนิเทศงานและติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยมีผู้อำนวยการกองการศึกษาของ อบจ.ปัตตานีเป็นผู้นิเทศงานให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานและประเมินผลสำเร็จเป็นระยะๆ

๕. การจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการนวัตกรรม อบจ.ปัตตานีได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงใหม่รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาที่โครงการได้จัดทำขึ้น และหากมีการเปลี่ยนแปลงครูผู้สอน ผู้เข้ามาใหม่ก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามคู่มือฯ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐานตามที่กำหนดได้ง่ายขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคของโครงการนวัตกรรม

โครงการนวัตกรรมของ อบจ.ปัตตานีประสบปัญหาและอุปสรรคบางประการ คือ

๑. ผู้ปกครองเด็กนักเรียนบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา อบจ.ปัตตานีมีนโยบายในการพัฒนาคนในทุกระดับ นอกเหนือจากการมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรในสำนักงาน อบจ.ปัตตานีแล้ว อบจ.ปัตตานียังให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีและมีมาตรฐาน พร้อมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในจังหวัดปัตตานี แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีผู้ปกครองเด็กและเยาวชนบางส่วน ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บางรายไม่สนับสนุนให้เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนที่รัฐจัดให้ ทำให้เกิดปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้เป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ทำให้ อบจ.

ปัตตานี ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

๒. ปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การดำเนินงานตามโครงการนวัตกรรมเป็นการปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา แต่ในระหว่างการดำเนินโครงการได้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตามปกติ โดยต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนในแบบ online ซึ่งในทางปฏิบัติเด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาจะไม่สามารถเรียน online ต่อเนื่องยาวนานตลอดทั้งวันได้ ทำให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประสบความสำเร็จล่าช้ามากขึ้น

๓. ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ เป็นผลให้การจัดหาครูผู้สอนในโรงเรียนทำได้ยาก และมักจะประสบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนหรือมีการเปลี่ยนแปลงครูผู้สอนมากกว่าในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด

บทสรุปของความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การดำเนินโครงการนวัตกรรมโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา (การจัดการเรียนการสอนโดย QAIMT Model) ของ อบจ.ปัตตานีมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นของจังหวัดปัตตานี ที่มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามถึงประมาณร้อยละ ๘๖.๒๕ และมีความสอดคล้องกับปัญหาที่สำคัญของท้องถิ่น คือ ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และปัญหาความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงการจัดการศึกษา อบจ.ปัตตานีจึงได้จัดทำโครงการนวัตกรรมนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ได้ดีขึ้น พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการสอนวิชาอิสลามศึกษา ซึ่งจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโครงการนวัตกรรม พบว่ามีผลสำเร็จอย่างดี โดยนักเรียนร้อยละ ๘๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิสลามศึกษาระดับดีขึ้นไป นักเรียนร้อยละ ๘๐ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนร้อยละ ๗๕ มีความสามารถในการอ่านผ่านเกณฑ์ นักเรียนร้อยละ ๖๐ มีความสามารถในการเขียนผ่านเกณฑ์ และนักเรียนที่จบการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น

สำหรับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีได้บรรจุโครงการนวัตกรรมโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา เข้าไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี

การนำไปต่อยอดและการเผยแพร่โครงการ

จากผลการดำเนินโครงการนวัตกรรมที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีสามารถปรับปรุงพัฒนาต่อยอดโครงการ โดยเพิ่มเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนได้มากขึ้น จัดกิจกรรมได้หลากหลายมากขึ้น สามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียนและระดับระหว่างโรงเรียน และสามารถเป็นต้นแบบการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยใช้ QAIMT Model ให้แก่โรงเรียนในเครือข่ายได้ดี โดยได้รับความร่วมมือจากศึกษาธิการจังหวัดในการสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่โครงการให้ครอบคลุมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๒ การบริหารจัดการ

ผลสำเร็จในการบริหารจัดการ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สร้างปัตตานีเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คู่คุณธรรม มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตอาสา ดำรงอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” และได้ดำเนินการบริหารจัดการเพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้จนปรากฏผลสำเร็จเป็นอย่างดีตลอดมา

ผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีที่สำคัญมีดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี มีผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ในเกณฑ์ที่สูงโดยได้คะแนนร้อยละ ๘๓.๒๔ มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ในระดับเกรด A โดยได้คะแนนร้อยละ ๘๗.๗๐ และมีผลการประเมินการจัดบริการสาธารณะตามเกณฑ์ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายขั้นต่ำตามมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

สำหรับผลสำเร็จในการบริหารจัดการในด้านการมีส่วนร่วม เครือข่าย และการตรวจสอบได้ อบจ.ปัตตานี มีความพยายามในการส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และได้ดำเนินการแต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของ อบจ.ปัตตานีหลายโครงการ รวมทั้งตั้งตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการต่างๆ ของอบจ.ปัตตานีที่สำคัญหลายโครงการ

ผลสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการดูแลความมั่นคงทางสังคม การป้องกันความรุนแรง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อบจ.ปัตตานีมีการดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลความมั่นคงทางสังคมหลายโครงการ อาทิ โครงการเยาวชนจิตอาสาทำความดีเพื่อพัฒนาสังคม โครงการฝึกอบรมแกนนำเยาวชนตามโครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และโครงการน้ำคือชีวิต : ศาสตร์พระราชาแปลงเกษตรผสมผสานพระราชารัฐ สำหรับผลสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อบจ.ปัตตานี มีการดำเนินโครงการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) ตามสถานที่สำคัญสำคัญหลายแห่ง เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและสามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการด้านการควบคุมการจราจร การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน และการแก้ไขปัญหาการเฉี่ยวชนกันของยานพาหนะกับยานพาหนะ และยานพาหนะกับประชาชนผู้สัญจรบนท้องถนน ซึ่งจะช่วยในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดการแก้ปัญหาได้สะดวกรวดเร็วขึ้นได้อย่างมาก

สำหรับผลสำเร็จด้านประสิทธิภาพในการบริหารงานและการควบคุมการทุจริต อบจ.ปัตตานีสามารถบริหารการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นประสบผลสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์รวมจำนวน ๑๑๓ โครงการ และจัดให้มีการดำเนินงานด้านการควบคุมการทุจริตในหลายโครงการ อาทิ โครงการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการต่างๆ เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ประชาชนและเอกชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ อบจ.ปัตตานียังได้จัดโครงการฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัด อบจ.ปัตตานี และจัดโครงการพัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีตามหลักสูตร “การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย” เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรของ อบจ.ปัตตานีให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม

ผลสำเร็จในการบริหารงานด้านนิติธรรมและคุณภาพของกฎระเบียบ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ อบจ.ปัตตานี โดยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ดำเนินการพิจารณาออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี เรื่องการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเพิ่มรายได้ของ อบจ.ปัตตานีให้เพิ่มมากขึ้น สำหรับในด้านการบังคับใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี อบจ.ปัตตานีได้ดำเนินการบังคับใช้ข้อบัญญัติฯ ที่ได้ดำเนินการออกข้อบัญญัติไว้แล้วอย่างจริงจัง ได้แก่ ข้อบัญญัติฯ เรื่องการเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๕๕๖ (น้ำมันและยาสูบ) และข้อบัญญัติฯ เรื่องการเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีจากผู้พักในโรงแรม พ.ศ.๒๕๖๓ ทำให้ อบจ.ปัตตานีมีรายได้ที่เป็นรายได้ของท้องถิ่นเองเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เป็นผลมาจากการมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ดังนี้

๑. การมีกระบวนการทำงานที่ดีและเป็นระบบ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานของ อบจ.ปัตตานีในภาพรวม โดยเน้นย้ำให้ทุกหน่วยงานภายใน อบจ.ปัตตานีทำการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ทั้งหมดในพื้นที่อย่างละเอียด พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของ อบจ.ปัตตานีที่ว่า “สร้างปัตตานีเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คุณธรรม มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตอาสา ดำรงอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” เมื่อวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ ปัจจัยทั้งภายใน ภายนอก และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันแล้วทุกหน่วยงานภายใน อบจ.ปัตตานี จะวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาแล้วจะดำเนินการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรจุเข้าอยู่ในแผนประจำปี เสนอสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังกล่าวต่อไป การที่ทุกหน่วยงานภายใน อบจ.ปัตตานีมีการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบ มีส่วนช่วยให้ อบจ.ปัตตานีสามารถบริหารจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จได้ในระดับสูง

๒. การมีผู้นำที่มีความสามารถสูงเป็นที่ยอมรับ ผู้บริหารของ อบจ.ปัตตานี โดยเฉพาะนายก อบจ.ปัตตานีเป็นผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถสูง เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัดปัตตานี รวมทั้งประชาชนชาวปัตตานีโดยทั่วไป ทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายก อบจ.ปัตตานีติดต่อกันหลายสมัย ประกอบกับการให้ความสนใจในรายละเอียดกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยให้การบริหารจัดการองค์การของ อบจ.ปัตตานีประสบความสำเร็จได้อย่างดี

๓. การมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ผู้บริหาร อบจ.ปัตตานี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในลำดับสูงสุด โดยบุคลากรใน อบจ.ปัตตานีทุกคน จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ในรายละเอียดอย่างทั่วถึง มีการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเชิญวิทยากรชั้นนำมาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเป็นประจำในทุกๆ เดือน ทำให้บุคลากรของ อบจ.ปัตตานีเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพสูง สามารถทำงานแทนกันได้ในกรณีที่มีความจำเป็น และที่สำคัญบุคลากรของ อบจ.ปัตตานี มีความสมัครสมานสามัคคีและเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

๔. การมีระบบข้อมูลที่ดีในการทำงาน อบจ.ปัตตานีให้ความสำคัญกับการมีระบบข้อมูลที่ดีในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก การ

ดำเนินงานโครงการต่างๆ จึงมีความหลากหลายไปด้วย ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆ ที่หลากหลายซับซ้อน รวมทั้งการมีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆอย่างเป็นระบบที่สามารถสืบค้นได้ง่าย และสามารถนำเสนอผู้บริหารเพื่อประกอบการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วภายใต้ข้อจำกัดสำคัญด้านปัญหาความมั่นคงในพื้นที่

๕. การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ อบจ.ปัตตานีได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในเขตพื้นที่จังหวัดและนอกเขตพื้นที่จังหวัด รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบจ.ปัตตานี ในภาวะที่ อบจ.ปัตตานีประสบปัญหาการจัดเก็บรายได้ได้ค่อนข้างน้อยอันเนื่องมาจากปัญหาความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้มีการลงทุนในพื้นที่น้อยส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น และจากการที่จังหวัดปัตตานีมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนอยู่ในพื้นที่ ทำให้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านต่างๆ ของ อบจ.ปัตตานี ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างดี

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ

ในการบริหารจัดการองค์กร อบจ.ปัตตานี ประสบปัญหาอุปสรรคบางประการ ดังนี้

๑. ปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่หนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงประสบปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคแก่ประชาชนและภาคเอกชนในการประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจต่างๆ และเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการแก่หน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐ รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี ทำให้ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้สะดวกรวดเร็วและทั่วถึงเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นโดยทั่วไป

๒. ปัญหาด้านการบริหารรายได้ สืบเนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดปัตตานียังคงประสบปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ เป็นเหตุให้การประกอบกิจการการค้าและการลงทุนของผู้ประกอบการต่างๆ ยังมีจำนวนน้อยส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ประเภทต่างๆ ของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ประกอบกับรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ อบจ.ปัตตานี รวมทั้งเงินชดเชยรายได้ที่ลดลงจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ยังมีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับภารกิจของ อบจ. และปัญหาในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้ยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

๓. ปัญหาด้านการบริหารรายจ่าย จังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้มีความจำเป็นต้องจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายไปในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากกว่าในพื้นที่ปกติโดยทั่วไป ทำให้การจัดบริการสาธารณะในด้านอื่นมีสัดส่วนน้อยลงตามข้อจำกัดของงบประมาณรายจ่าย ทำให้ อบจ.ปัตตานีต้องบริหารจัดการงบประมาณด้วยความยากลำบากมากขึ้น เพื่อให้สามารถจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้ตามมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาหรือต่อยอดด้านการบริหารจัดการ

จากความสำเร็จในการบริหารจัดการของ อบจ.ปัตตานีที่ผ่านมา เป็นการบริหารจัดการตามแนวนโยบายของผู้บริหาร อบจ.ปัตตานี ที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการ “พัฒนาคน” ซึ่งได้แก่บุคลากรของ อบจ.ปัตตานี โดยถึงแม้ว่าปัตตานีจะประสบปัญหาด้านความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ รวมถึงปัญหาความต้องการด้านกายภาพอื่นๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมาก แต่นโยบายของ

ผู้บริหาร อบจ.ปัตตานียังคงให้ความสำคัญกับคนมากกว่างบประมาณ อบจ.ปัตตานีจึงเห็นควรดำเนินการพัฒนาคนหรือบุคลากรอย่างเต็มกำลังความสามารถและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหาก อบจ.ปัตตานีมีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในระดับสูงขึ้นเรื่อยๆ จะเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยในการพัฒนาบุคลากรในระยะต่อไปจะมุ่งเน้นการจัดหาวิทยากรชั้นนำที่มีความรู้ความสามารถสูงมาให้การอบรมและถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของ อบจ.ปัตตานีในทุกระดับเป็นประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง